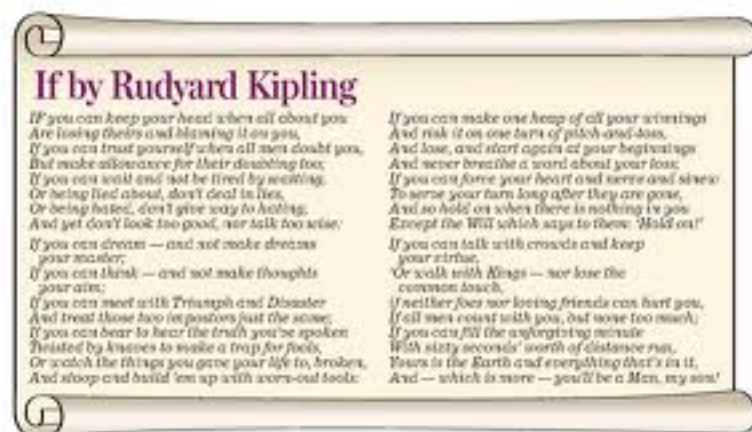


Ενας από τους κλάδους της φιλολογίας είναι κι αυτός της Συγκριτικής Γραμματολογίας. Ο κλάδος αυτός γεννήθηκε από τις νεότερες θεωρίες λογοτεχνίας που υποστηρίζουν ότι τα κείμενα διαλέγονται μεταξύ τους και πως η παραγωγή ενός λογοτεχνικού έργου οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ηθελημένη ή ακούσια "παράναγνωση" που κάνει ο επίγονος στον πρόγονο¹. Ας δούμε λοιπόν ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα με αφορμή το πασίγνωστο ποίημα If του Rudyard Kipling.



If you can bear to hear the truth you've spoken
Twisted by knaves to make a trap for fools,
Or watch the things you gave your life to broken,
And stoop and build 'em up with wornout tools:

If you can make one heap of all your winnings
And risk it on one turn of pitch-and-toss,
And lose, and start again at your beginnings
And never breath a word about your loss;
If you can force your heart and nerve and sinew
To serve your turn long after they are gone,
And so hold on when there is nothing in you
Except the Will which says to them: «Hold on!»

If you can talk with crowds and keep your virtue,
Or walk with kings - nor lose the common touch;
If neither foes nor loving friends can hurt you;
If all men count with you, but none too much;
If you can fill the unforgiving minute
With sixty seconds' worth of distance run,
Yours is the Earth and everything that's in it,
And - which is more - you'll be a Man my son!

Μετάφραση

Αν μπορείς νάσαι ατάραχος όταν τριγύρω οι άλλοι
σε σένα ρίχνουν τ' άδικο μέσα στην παραζάλη.
Αν μπορείς όταν δισταγμούς για σε θάχουν εκείνοι
νάχεις στη δύναμή σου εσύ κρυφήν εμπιστοσύνη.
Αν μπορείς νάσαι ακούραστος όταν προσμένεις κάτι
με ψέμα να μην απαντάς στων άλλων την απάτη.
Αν σε μισούν να μη μισείς κι αν είσαι πληγωμένος
να μην είσαι ευκολόπιστος μήτε πονηρεμένος.
Αν μπορείς να ονειρεύεσαι και τα όνειρα να ορίζεις
να σκέφτεσαι χωρίς τη ζωή στη σκέψη να χαρίζεις.
Αν μεγαλόψυχος μπορείς το ίδιο να ξανοίξεις
το θρίαμβο ή τον όλεθρο που κάποτε θα σμίξεις.
Αν υπομένεις τους κακούς ν' ακούς που θα χαλνούνε
τα λόγια σου τ' αληθινά κι άμυαλους θα πλανούνε.
Αν μπορείς ό,τι αγάπησες ρημάδι ν' αντικρύσεις

με χαλασμένα σύνεργα το έργο να ξαναρχίσεις.
Αν όσα πλούτη κέρδισες μπορείς να τα σωριάσεις
σ' ένα παιχνίδι τολμηρό να μην τα λογαριάσεις.
Κι όταν χαθούν αχάλαστη νάναι η ζωή σου εσένα
χωρίς να παραπονεθείς ποτέ για τα χαμένα.
Αν σκλάβα σου νάχεις μπορείς στην πράξη την καρδιά σου
να βρεις το θάρρος πούμεινε πολύν καιρό μακριά σου.
Αν στην καταστροφή μπορείς νάχεις την ίδια γνώμη
μ' άσειστη θέληση να λες: «βάστα καρδιά μου ακόμη».
Κι αν δεν μπορείς φίλος κι εχθρός πίκρες να σε ποτίζει.
Κι αν εχτιμάς κάθε άνθρωπο μονάχα όσο τ' αξίζει.
Κι αν το γοργό καιρό μπορείς σωστά να τον μετρήσεις
και μέσα του κάθε στιγμής τους θησαυρούς να κλείσεις.
Όλα δικά σου γίνονται τότε σ' αυτή την πλάση
κι είσ' άξιος άνδρας που κανείς δε θα σε ξεπεράσει.

μετάφραση του Μαρίνου Σιγούρου

"Αν" του □ Κώ στα Βάρναλη

Αν ημπορείς την παλαβή να κάνεις, όταν οι άλλοι
σου κάνουνε το γνωστικό κι όλοι σε λένε φταιχτη,
αν δεν πιστεύεις τίποτα κι άλλοι δε σε πιστεύουν,
αν σχωρνάς όλα τα δικά σου, τίποτα των άλλων,
κι αν το κακό που πας να κάνεις, δεν το αναβάλλεις,
κι αν όσα ψέματα σου λεν με πιότερα απανταίνεις,
κι αν να μισείς ευφραίνεσαι κι όσους δε σε μισούνε
κι αν πάντα τον πολύξερο και τον καλόνε κάνεις.
Αν περπατάς με την κοιλιά κι ονείρατα δεν κάνεις
κι αν να στοχάζεσαι μπορείς μονάχα το ιντερέσο,
το νικημένο αν παρατάς και πάντα διπλωρώνεις
το νικητή, μα και τους δυό ξετσίπωτα προδίνεις,
αν ο τι γράφεις κι ο τι λες, το ξαναλέν κ' οι άλλοι
γι' αληθινό- να παγιδεύουν τον κουτό κοσμάκη,
αν λόγια κ' έργα σου καπνόν ο δυνατός αέρας
τα διαβολοσκορπά και συ ξαναμολάς καινούριον.
Αν όσα κέρδισες μπορείς να τα πληθαίνεις πάντα
και την πατρίδα σου κορώνα γράμματα να παίζεις,
κι αν να πλερώνεις την πεντάρα που χρωστάς αρνιέσαι
και μόνο να πληρώνεσαι σωστό και δίκιο το 'χεις,
αν η καρδιά, τα νεύρα σου κι ο νους σου εν αμαρτίαις
γεράσανε κι όμως εσύ τα στύβεις ν' αποδίδουν,

αν στέκεις πάντα δίβουλος και πάντα σου σκυμμένος
κι αν όταν φωνάζουν οι άλλοι «εμπρός»! εσύ φωνάζεις «πίσω»!
Αν στην πλεμπάγια να μιλάει αρνιέται η αρετή σου
κι όταν ζυγώνεις δυνατούς, στα δυό λυγάς τη μέση
κι αν μήτε φίλους μήτε εχθρούς ποτέ σου λογαριάζεις
και κάνεις πως τους αγαπάς, αλλά ποτέ κανέναν,
αν δεν αφήνεις ευκαιρία κάπου να κακοβάνεις
και μόνο, αν κάνεις το κακό, η ψυχή σου γαληνεύει,

δικιά σου θά ναι τούτ' η Γης μ' όλα τα κάλλη πού χει

κ' έξοχος θά σαι Κύριος, αλλ' Ανθρωπος δε θά σαι.

M. Αναγνώστáκης, «If ...»

Αν - λέω αν ...

Αν όλα δε συνέβαιναν τόσο νωρίς
Η αποβολή σου απ' το Γυμνάσιο στην Ε' τάξη,
Μετά Χαϊδάρη, Αι-Στράτης, Μακρονήσι, Ιτζεδίν,
Αν στα 42 σου δεν ήσουν με σπονδυλαρθρίτιδα
Ύστερα από τα είκοσι χρόνια της φυλακής
Με δύο διαγραφές στην πλάτη σου, μια δήλωση
Αποκηρύξεως όταν σ' απομονώσαν στο Ψυχιατρείο
Αν -σήμερα λογιστής σ' ένα κατάστημα εδωδιμών-
Άχρηστος πια για όλους, στιμμένο λεμόνι,
Ξοφλημένη περίπτωση, με ιδέες από καιρό ξεπερασμένες,
Αν - λέω αν...

Με λίγη καλή θέληση ερχόταν όλα κάπως διαφορετικά
Ή από μια τυχαία σύμπτωση, όπως σε τόσους και τόσους
Συμμαθητές, φίλους, συντρόφους - δε λέω αβρόχοις ποσί
Αλλά αν ...
(Φτάνει. Μ? αυτά δε γράφονται τα ποιήματα. Μην επιμένεις.
Άλλον αέρα θέλουν για ν? αρέσουν, άλλη «μετουσίωση»
Το παραρίξαμε στη θεματογραφία).

1. Harold Bloom, Η αγωνία της επίδρασης, εκδόσεις Άγρα.